

Ümberpaigutamine regionaalarengu kontekstis

Euroopa Parlamendi resolutsioon ettevõtete teise asukohta üleviimise kohta seoses regionaalarenguga (2004/2254(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse ühenduse 1989. aasta hartat töötajate sotsiaalsete põhiõiguste kohta ja sellega seotud tegevuskava;
- võttes arvesse nõukogu 22. septembri 1994. aasta direktiivi 94/45/EÜ Euroopa tööndukogu asutamise või töötajate teavitamis- ja nõustamiskorra sisseseadmise kohta liikmesriigiülestes ettevõtetes või kontsernides¹;
- võttes arvesse nõukogu 20. juuli 1998. aasta direktiivi 98/59/EÜ kollektiivseid koondamisi käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta²;
- võttes arvesse nõukogu 12. märtsi 2001. aasta direktiivi 2001/23/EÜ ettevõtjate, ettevõtete või nende osade üleminekul töötajate õigusi kaitsvate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta³;
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2002. aasta direktiivi 2002/14/EÜ, millega kehtestatakse töötajate teavitamise ja nõustamise üldraamistik Euroopa Ühenduses⁴;
- võttes arvesse komisjoni teatist "Piirkondliku riigiabi andmise juhend"⁵;
- võttes arvesse komisjoni teatist "Piirkondliku riigiabi andmise juhendi läbivaatamine ajavahemikuks pärast 1. jaanuari 2007"⁶;
- võttes arvesse komisjoni 12. detsembri 2002. aasta määrust (EÜ) nr 2204/2002, mis käsitleb EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamist tööhõivealase riigiabi suhtes⁷;
- võttes arvesse oma 13. märtsi 2003. aasta resolutsiooni Euroopa Liidu rahalist abi saanud ettevõtete sulgemise kohta⁸;
- võttes arvesse oma 22. aprilli 2004. aasta resolutsiooni majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse kolmandat aruannet käsitleva komisjoni teatise kohta¹;

¹ EÜT L 254, 30.9.1994, lk 64.

² EÜT L 225, 12.8.1998, lk 16.

³ EÜT L 82, 22.3.2001, lk 16.

⁴ EÜT L 80, 23.3.2002, lk 29.

⁵ ELT C 74, 10.3.1998, lk 9.

⁶ ELT C 110, 8.5.2003, lk 24.

⁷ EÜT L 337, 13.12.2002, lk 3.

⁸ ELT C 61 E, 10.3.2004, lk 425.

- võttes arvesse oma 6. juuli 2005. aasta resolutsiooni ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu määrus, mis sisaldab üldsätteid Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta²;
 - võttes arvesse oma 15. detsembri 2005. aasta resolutsiooni otsese riigiabi rollist piirkondliku arengu meetmena³;
 - võttes arvesse EÜ asutamislepingu artikli 87 lõiget 3 ning artikleid 136 ja 158;
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 45;
 - võttes arvesse regionaalarengukomisjoni raportit ning tööhõive- ja sotsiaalkomisjoni arvamust (A6-0013/2006),
- A. arvestades, et regionaalarengu poliitika eesmärk on soodustada Euroopa Liidu piirkondade arengut; arvestades, et selleks tuleb tagada ühtsus regionaalarengu poliitika ja konkurentsipoliitika vahel, mis eeldab, et avalik abi ei tohi ergutada majandustegevuse teise kohta viimist;
- B. arvestades, et ühtekuuluvuspoliitika on Euroopa Liidu vahend, mis võimaldab vähendada vaesimate piirkondade mahajäämust, ning on oluline toetada nende piirkondade ettevõtteid ja investeerida nende infrastruktuuriprojektidesse; arvestades, et avalik abi on selle eesmärgi saavutamiseks õiguslik vahend;
- C. arvestades, et ettevõtetel on oma tegevuse ümberpaigutamiseks mitmeid põhjusi, millest mõned ei ole seotud tootlikkuse, tõhususe ja majandusliku elujõulisusega; arvestades et sellised ümberpaigutamised võivad siiski kaasa tuua töökohtade olulise vähenemise ning majanduslikud raskused, mille mõju piirkondlikule arengule on sedavõrd olulisem, kui sellises piirkonnas, kust ettevõtted lahkuvad, on vähe võimalusi töökohtade leidmiseks;
- D. arvestades, et eespool kirjeldatud olukord viitab vajadusele moodustada ühendust hõlmavad järelevalvesüsteemid kogu ümberpaigutamist puudutavate majanduslike ja sotsiaalsete kulude hindamiseks; arvestades, et eespool viidatud 6. juuli 2005. aasta resolutsioonis, nõudis Euroopa Parlament kõigi vajalike õiguslike meetmete võtmist tagamaks, et ühenduse abi saavad ettevõtted ei paigutuks pika ja ettemääratud perioodi jooksul teise kohta ümber, ning sellise sätte vastuvõtmist, mille kohaselt välistatakse selliste kavade kaasfinantseerimine, mis toovad kaasa töökohtade arvu märkimisväärse vähenemise või tehaste sulgemise nende praeguses asukohas; arvestades, et Euroopa Parlament leidis eespool viidatud 15. detsembri 2005. aasta resolutsioonis, et ELi abi ettevõtete ümberpaigutamiseks ei sisalda lisaväärtust ning sellest tuleb seetõttu loobuda;
- E. arvestades, et globaliseerumine, tehnoloogiline progress ja teatavatesse riikidesse sisenemise tõkete kaotamine hõlbustavad rahvusvahelist kaubandust ning annavad

¹ ELT C 104 E, 30.4.2004, lk 1000.

² Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2005)0277.

³ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2005)0527.

Euroopa Liidule globaliseerunud maailmas uusi võimalusi, kuid samuti suurendavad ettevõtete ümberpaigutamise ohtu;

- F. arvestades, et avalik abi peab kaasa aitama püsivate töökohtade loomisele;
 - G. arvestades, et ühenduse ja Euroopa Liidu liikmesriikide statistikasüsteemid ei võimalda praegu anda igakülgsed ja täpseid statistilisi andmeid ümberpaigutamiste ulatuse kohta Euroopa Liidus või sellest väljaspool, eelkõige seoses ettevõtete ümberpaigutamiste ja nende mõju hindamisega tööhõivele lähteriigis ja sihtriigis; arvestades, et Euroopa statistikavahendit tuleb seetõttu tugevdada;
 - H. arvestades, et avalik abi võib olla vajalik erakorralise meetmena olukorras, milles ümberkorraldamine või ümberpaigutamine toob antud paikkonnas kaasa töökohtade arvu järsu vähenemise,
1. rõhutab, et ettevõtete teise asukohta üleviimine on erinevates Euroopa Liidu riikides tõsine probleem;
 2. nõuab, et austataks ja rakendataks majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse ning õigusi ja sotsiaalset progressi tagava täieliku tööhõive strateegilisi eesmärgi, mis on sätestatud põhiseadusliku lepingu eelnõu artikli I-3 lõikes 3, ning et EL ei toetaks rahaliselt nendele eesmärkidele mittevastavat tegevust, nagu näiteks ettevõtete teise asukohta üleviimine, kui see on majandusliku elujõulisuse osas põhjendamatult ning toob kaasa töökohtade olulise vähenemise;
 3. juhib tähelepanu sellele, et struktuurifondid ja Ühtekuuluvusfond peavad olema suunatud ühtekuuluvuse saavutamisele, edendades selleks liikmesriikide vahel ühtekuuluvust ja solidaarsust, ning et jõupingutused peavad keskenduma eelkõige majanduslikult mahajäänud piirkondadele;
 4. leiab, et asukoha üleviimine ei puuduta ainult nõ traditsioonilisi tööjõumahukaid tööstusharusid, vaid ka kapitalimahukaid tööstusharusid, ning ka teenustesektori olulisi alasid;
 5. soovib komisjonil täpselt ja hoolikalt jälgida käimasolevaid ettevõtete sulgemisi või ümberpaigutamisi ning saadud abi ebaotstarbekohase kasutamise korral nõuda neile antud abi tagasimaksmist;
 6. rõhutab vajadust, et komisjon ja liikmesriigid algataksid riiklikul ja ühenduse tasandil meetmete vastuvõtmise, vältimaks ümberpaigutamise võimalikke negatiivseid tagajärgi majandusarengule ning tõsiseid sotsiaalseid probleeme, mille tekitab töökohtade otsene või kaudne kaotamine Euroopa Liidu piirkondades, kust ettevõtted lahkuvad ning mille suotlikkus ümberkorraldusteks on nõrk või olematu;
 7. palub komisjonil võtta või vajalikud meetmed vältimaks, et Euroopa regionaalpoliitika võib ohutada ettevõtteid teise asukohta üle viima, mis omakorda võib põhjustada töökohtade kadumist;
 8. tunnustab struktuurifondide reformi raames tehtud komisjoni ettepanekut karistada ettevõtteid, kes Euroopa Liidult abi saanuna paigutavad oma tegevuse ümber seitsme

aasta jooksul alates abi andmisest; see meede on esimene hädavajalik samm majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse toetamiseks ELis;

9. nõuab samuti, et ettevõtted, kes on saanud avalikku abi (juhul, kui nad ei ole kõikidest abiga kaasnevatest kohustustest kinni pidanud) või kes on piirkonnast lahkudes siseriiklikest või rahvusvahelistest õigusaktidest kinni pidamata töötajaid vallandanud ning kes on paigutatud ümber Euroopa Liidu piires, ei saaks oma uues asukohas avalikku abi ja et nad ei saaks ka struktuurifondide toetusi ega riigiabi seitsme aasta jooksul alates ümberpaigutamisest;
10. leiab, et arvesse tuleb võtta ka meetmeid nõ vastupidiste asukohamuutuste osas, mis toovad kaasa töötingimuste halvenemise, ilma ettevõtte ümberpaigutamiset;
11. leiab, et olukorras, kus puudub liikmesriikide sotsiaalhoolekandesüsteemide parem koordineerimine, on möödapääsmatu võtta teatud hulk kooskõlastatud meetmeid Euroopa Liidu erinevates poliitikavaldkondades; kutsub seega üles kiiresti välja töötama ettevõtete liidusise ja -välise ümberpaigutamise ennetamise, piiritlemise ja jälgimise Euroopa strateegia, mida viiakse ellu liidu tasandil ja kooskõlastatakse kõikide liikmesriikidega;
12. rõhutab sellega seoses eespool viidatud Euroopa Parlamendi 13. märtsi 2003. aasta resolutsiooni tähtsust ja nõuab, et komisjon usaldaks uuringute ja hindamise läbiviimise (sealhulgas loodud ja kaotatud töökohtade arvu kindlaks tegemise kvalitatiivset aspekti silmas pidades) ning ümberpaigutamise fenomeni jälgimise Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fondile Dublinis (Euroopa Muutuste Järelevalvekeskus), et selgitada välja ettevõtete teise asukohta üleviimise mõju majanduslikus ja sotsiaalses plaanis ning ühtekuuluvuspoliitikat, territoriaalset korraldust ja regionaalarengut silmas pidades, ning esitada Euroopa Parlamendile tulemused ja konkreetset ettepanekud perioodiliste aruannetena;
13. tervitab asjaolu, et komisjon võttis vastu meetmed regionaalse otstarbega riigiabi andmise uute üldsuuniste kohandamiseks, mille eesmärk on ettevõtete saadud abi tagasimaksmine, kui ettevõtted ei täida abiga ettenähtud tingimusi ja kui nad paigutavad oma tegevuse ümber ELi piires või eelkõige väljapoole ELi;
14. märgib, et komisjon lisas regionaalse otstarbega riigiabi andmise uutesse üldsuunistesse ka süsteemi, mis võimaldab anda avalikku abi erakorralise meetmena töökohtade arvu järsu vähenemise puhul, isegi kui asjaomasel piirkonnal või asulal ei oleks tavaoludes õigust sellist abi saada;
15. kordab oma üleskutset, et õigus riigiabile oleks ühtne ning välditaks abi suuri erinevusi naaberpiirkondade vahel;
16. palub komisjonil seada Euroopa Liidu või liikmesriikide eelarvest antava avaliku abi ja selle andmise jätkamise tingimuseks täpsete kokkulepete sõlmimise tööhõive ja kohaliku arengu valdkonnas, mis on siduvad ettevõtte juhatusele ning asjaomastele kohalikele, piirkondlikele ja siseriiklikele ametiasutustele;
17. juhib komisjoni tähelepanu sellele, kui tähtis on lisada kõnealusele abile tõhusad pikaajalise tööhõive ja piirkondliku kasvu tagatised;

18. palub komisjonil tõhusalt rakendada olemasolevaid sätteid toetuste tagasimaksmise kohta ettevõtete poolt, kes ei täida oma kohustusi seoses investeringutega, milleks nad said avalikku abi, ning esitama aruande antud sätete rakendamise kohta;
19. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles koostama loetelu ettevõtetest, kes rikuvad riigiabi või ühenduse vahendite reegleid, paigutades oma tegevuse ümber kas ELi piires või väljaspool ELi, hoolimata eeskirjades sisalduvast tegevuse jätkamise kohustusest;
20. palub komisjonil töötada välja Euroopa käitumiseeskirjad, et vältida ettevõtete või nende tootmisüksuste ümberpaigutamist mõnda teise ELi piirkonda või riiki ainsa eesmärgiga saada Euroopa Liidult rahalist abi;
21. kutsub komisjoni üles töötama sotsiaalsete klauslite rahvusvahelistesse lepingutesse kaasamise heaks ja tegema seda viie prioriteetseks peetava Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) konventsiooni, s.t organiseerumisõigust, kogunemisvabadust ning laste tööjõu, sunniviisilise töö ja diskrimineerimise kõrvaldamist käsitlevate konventsioonide alusel; nõuab, et kõnealuste sotsiaalsete klauslite rakendamist toetataks positiivsete meetmete ning riikidele ja äriühingutele stiimulite pakkumisega neist kinnipidamiseks; kutsub komisjoni ja nõukogu üles töötama selle nimel, et tagada kõnealuste teemade lülitamine uuesti Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) ministrite konverentsi päevakorda ning luua kaubanduse ja inimõiguste komisjon, mis tegeleks eelkõige inimõiguste küsimustega tööelu valdkonnas;
22. on veendunud, et suurem läbipaistvus kõigi kohtade puhul, kus valmistatakse toodangut ja kehtivate tööstandardite puhul võib aidata mõjutada ostjaid ja tarbijaid nende ostuvalikul;
23. nõuab, et avalikku abi saavaid ettevõtteid julgustataks, konsulteerides töötajate esindusorganisatsioonidega ning piirkondlike ja kohalike ametiasutustega, arendama vastutustundlikku käitumist kui ühtekuuluvuspoliitika rakendamise osa, mille eesmärk on tasakaalustatud piirkondlik areng;
24. palub komisjonil ja liikmesriikidel koostöös asjaomaste kohalike ja piirkondlike ametiasutustega jälgida Euroopa fondide tõhusat ja sihipärast kasutamist, mis peaks keskenduma töötajate kutseõppele ja ümberõppele ümberkorraldustest või ettevõtete ümberpaigutamisest mõjutatud piirkondades, eelkõige nende töötajate puhul, keda nende endise tööandja ümberpaigutamine on töökoha kaotuse kaudu otseselt mõjutanud;
25. rõhutab vajadust suurendada struktuurifondide abi ja suunata see töökohtade loomisele, säästvale majandusarengule, uusi töökohti loovate ettevõtete asutamisele, elukestvate kutseõppele ja tööviljakuse parandamisele; toetab sellega seoses komisjoni ettepanekut luua globaliseerumisfond, et lahendada ümberkorraldustest või ettevõtete ümberpaigutamistest tekkinud majandus- ja sotsiaalküsimusi ning vältida nende kahjulikku mõju; nõuab, et fondile määratavate kohustuste täitmiseks rahastataks seda piisavalt;
26. on arvamisel, et ühenduse vahendite kasutamise tingimuseks, eriti tööstuse rahastamisel ning Euroopa Sotsiaalfondist eraldatava rahastamise korral, peab olema innovatsiooni, kohalikku arengut ja tööhõivet käsitlevate erireeglite kohaldamine, samuti selliseid

vahendeid saavate ettevõtete kohustumine jätkata pikaajaliselt tootmist Euroopa Liidu territooriumil; nõuab eelkõige struktuurifondide vahendite kasutamise reeglite nõuetekohast järgimist ja tugevdamist;

27. nõuab asjaomaste töötajate õiguste kaitsmist, mis eeldab töötajate teavitamise täielikku tagamist;
28. usub, et paljude ettevõtete ümberpaigutamise negatiivne mõju tingib avatud ja konstruktiivse lähenemise tõelise Euroopa sotsiaalse ala loomise küsimusele, ja leiab, et sotsiaalsel dialoogil on oluline roll ümberpaigutamiste vältimisel ja nende tagajärgedega tegelemisel;
29. palub komisjonil sarnaselt struktuurifondide reformimist puudutavate ettepanekutega töötada välja sätted eesmärgiga karistada karmimalt neid avalikku abi saanud ettevõtteid, mis paigutavad oma tegevuse täielikult või osaliselt ümber väljapoole Euroopa Liitu;
30. nõuab, et kõikidele huvitatud pooltele tuleb anda õigus olla teavitatud, kas ettevõttele on antud toetust;
31. nõuab eelkõige nende piirialade probleemide arvessevõtmist, kus toetused on ebapiisavad;
32. soovib asjaomastel komisjonidel tähelepanelikult hinnata käesoleva resolutsiooni järgimist komisjoni poolt;
33. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide parlamentidele.